

Knausgård: Taisteluni. Viides kirja.

Kirjoittamisen alussa PIRJO KANTOJÄRVI 26.11.2015

Valmis kaunokirjallinen teos, tai mikään muukaan teksti, ei välttämättä synny hetkessä. Kirjoittaminen on roskeen heitettyjä tekstejä ja suuressa inspiraatiossa aikaansaatuja tarinan alkuja. Se on palautteen vastaanottamista sekä oman kriittisyyden kohtaamista, uskoa omaan aikaansaannokseen sekä tuon ajatuksen epäilemistä.

Karl Ove Knausgårdin *Taisteluni – sarjan viides kirja* (2015, Like) kuvaa parikymppisen päähenkilön, Karl Ove Knausgårdin matkaa kirjoittajana kohti ensimmäistä julkaistua romaaniaan. Teoksen aiheena on kirjoittamisen lisäksi koko muu arkinen elämä perhesuhteineen, seurusteluineen, opiskeluineen, töissä käymisineen, matkusteluineen ja juhlimisineen. Tapahtumat sijoittuvat pääasiassa Bergenin seuduille vuosina 1988–2002, mutta sekä Norjan ulkopuolella että ajassakin liikutaan laajemmin.

Luovuuden pohjalta

Pääsy Skrivekunstakademietiin todisti että olin lahjakas, nyt vain piti hoitaa homma kotiin. Suunnitelmani oli kirjoittaa tulevana vuonna romaani ja saada se julkaistua seuraavana syksynä, riippuen hieman siitä miten kauan painaminen ja sen sellainen kestivät. (Knausgård 2015, 16.)

Knausgårdin romaanissa aiheena on kirjoittaminen. Esillä ovat sekä kirjoittamisen alkuvaikeudet, tekstin tuottaminen että valmis lopputulos. Kirjoittamisen opinnot, yliopiston kirjallisuuden luennot ja esseet, kritiikkien ja laulujen sanoitusten kirjoittaminen sekä kirjallisuudesta keskusteleminen tuovat teoksessa esille sen, miten laaja-alaisesti tekstit ovat läsnä päähenkilön elämässä.

19 -vuotias Karl Ove aloittaa romaanin alussa kirjoittamisen opinnot suurin odotuksin. Pian hän joutuu huomaamaan, ettei tie kirjailijaksi ole niin helppo kuin hän oli ehkä aiemmin kuvitellut. Uusia tekstejä syntyy aina ajoittain, mutta kirjoitettuinä ideat eivät muotoudu välttämättä sellaisiksi kuin ne ovat ajatuksissa näyttäytyneet. Syntyneistä tuotoksista saatu palaute osoittaa viimeistään, mitkä ovat tekstien vahvuudet ja heikkoudet. Samalla omia kirjoituksia tulee verrattua muiden aikaansaannoksiin. Alun itsevarmuus alkaa vähitellen karista pois opintojen edetessä. Karl Ove joutuu huomaamaan, ettei pääsy kirjoittamisen opiskelijaksi takaa, että saisi vain kehuja teksteistään. Koska muiden mielipiteillä on merkitystä hänelle, on kommenttien vastaanottaminen haastavaa.

Myös ystävien menestystä voi olla hankalaakin seurata sivusta. Hetkittäinen epäusko omien taitojen kehittymiseen ja unelman toteuttamiseen aiheuttavat sen, että Karl Ove on valmis jopa lopettamaan kirjoittamisen kokonaan. Koska omat tavoitteet eivät toteudukaan niin kuin hän oli suunnitellut, pettymys valtaa tilaa ajatuksissa. Karl Ove on kriittinen omaa kirjoittamistaan kohtaan. Samalla hän miettii, millainen tekstilaji on hänen vahvuutensa ja onko kaunokirjallisuus sittenkään oikea vaihtoehto hänelle.

Jotakin olin sentään oppinut. Oivallus oli tullut kalliiksi, mutta se oli tosi ja tärkeä: en ollut mikään kirjailija. Minulla ei ollut sitä mitä kirjailijoilla oli. Taistelin tätä oivallusta vastaan ja sanoin itselleni että voisin ehkä saavuttaa sen mitä kirjailijoilla oli, jos vain jaksaisin yrittää tarpeeksi kauan, vaikka se oli laiha lohtu. (Knausgård 2015, 250.)

Karl Ove etsii omaa paikkaansa. Ihmissuhteet, työnteke ja opiskelu, juhliminen ja matkustelu, eli yksinkertaisesti elämä, täyttävät tarinan. Päähenkilö sekoilee omassa elämässään, yleensä silloin kun on juhlinut ja juonut liikaa, eivätkä muistikuvat teoista välttämättä jätä rauhaan. Hänen on ratkaistava, millaisten päätösten kanssa on valmis elämään. Omia ajatuksiaan hän ei pääse pakoön, liittyivät ne sitten menneisyyteen ja esimerkiksi suhteeseen omaan isäänsä tai kirjoittamiseenkin.

Teoksen ansiota on kirjoittamisen haasteiden kuvaus. Päähenkilöä motivoi halu kirjoittaa ja lopulta toive kirjailijuudesta toteutuu. Kirjailijana olo ja menestyneen romaanin julkaisu tuovat elämään kuitenkin uusia haasteita kohdattavaksi. Tekstin aikaan saaminen vaatii edelleen työtä. Samalla julkaisuudessa olo osoittautuu monimutkaiseksi. Julkaistu teos ei tarkoita, että kirjoittamisesta tulisi helpompaa tai pelkkiä kehuja satelisi. Arvostelijoita löytyy silloinkin. Edelleen on tasapainoiltava sen kanssa, millainen Karl Ove itse haluaisi olla ja miten muut hänet näkevät.

Kirjoittaminen on kaikessa läsnä, aivan kuin se olisi ensisijassa verrattuna kaikkeen muuhun elämässä ja vasta sen jälkeen tulisivat esimerkiksi ihmissuhteet. Ympärillä olevien läheisten on vain pakko sopeutua päähenkilön kirjoittamiseen.

Kerroksellista aitoutta

Knausgårdin *Taisteluni – sarja* on saanut kehuja osakseen. *Viides kirja* on myös niiden arvoinen. Se tuntuu yhtä aikaa aidolta mutta silti kerrotulta tarinalta, jossa näkökulma on kerrontahetkessä menneisyyttä kohti.

Ensimmäisenä huomioni kiinnitti koruton maisemamaalaus, se esitti vuononrantakylää, kaikki oli yksinkertaista ja helposti lähestyttävää, sellaiseen maisemaan voisi törmätä missä tahansa rannikon varrella, ja toisaalta siinä oli jotakin unenomaista, ei samanlaista taikuutta kuin Kittelsenillä, sillä tämä oli toinen uni, vaikeammin tavoitettava mutta sitäkin kiehtovampi.

Jos olisin nähnyt maiseman todellisuudessa, en olisi koskaan ajatellut jäädä siihen. Mutta kun näin sen täällä, museon valkoisen salin seinällä, halusin sinne, kaipasin sinne. (Knausgård 2015, 120.)

Vaikka kerronta on hyvin tarkkaa erityisesti ympäristön kuvauksen suhteen, tekstissä on myös tilaa lukijalle olla. Tilanne on samankaltainen kuin edellä olevassa Knausgårdin kuvaksessa maisemamaalauksesta. Elinympäristönsä arkisia yksityiskohtia on helppo ohittaa todellisessa elämässä, mutta kun ne esitetään romaanissa, sanojen rakentamaan arkeen voi uppoutua. Havainnot näkyvät kertojan ajatusten kautta, jolloin niihin voi lukijana pysähtyä hetkeksi ja jälleen irrottautua tekemään omia huomioitaan.

Teoksessa päähenkilön sisäinen ja ulkoinen todellisuus kohtaavat ja ovat hetkittäin ristiriidassa toistensa kanssa. Karl Ove tekee tarkkoja havaintoja, mutta voi olla sokeakin omaan toimintaansa liittyen. Lukija pääsee seuraamaan, miten päähenkilön ajatukset vaikuttavat siihen, mitä hän havaitsee. Samalla kerronnassa on kohtia, jolloin tulee tietoiseksi siitä, että ajanjakso Bergenissä on menneisyyttä, jota kerrotaan myöhemmin. Silloin lauseet saavat muistojen luoman sävyn ja tekstistä tulee kerroksellisempaa.

Teos ei anna erityisen kaunisteltua kuvaa siitä, millaista kirjoittaminen, tai kirjoittamisen opiskelu, voi olla. Toisaalta *Taisteluni – sarjan viides kirja* itsessään osoittaa, että kirjoittamalla, taitavalla sanojen käytöllä, voi syntyä teos, jota lukijana ei haluaisi laskea pois käsistään.

Karl Ove Knausgård: *Taisteluni. Viides kirja.* (Min kamp. Femte bok.) Suom. Katriina Huttunen. Like 2015. 683 s.